

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Stanislava Bernarda, a soudců JUDr. Františka Švantnera a JUDr. Ing. Dušana Hrabánka ve věci

žalobce: PROGLES s.r.o., IČO 27469468
sídlem [adresa]
zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [příjmení]
sídlem [adresa]

proti

žalovanému: [osobní údaje žalovaného]
bytem [adresa]
zastoupený advokátem Mgr. [jméno] [jméno]
sídlem [adresa]

o zaplacení 790 820 Kč s příslušenstvím,

o odvolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. května 2021, č. j. 34 Cm 100/2020-167, ve znění usnesení ze dne 14. června 2021, č. j. 34 Cm 100/2020-176

takto:

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. května 2021, č. j. 34 Cm 100/2020-167, ve znění usnesení ze dne 14. června 2021, č. j. 34 Cm 100/2020-176, se mění tak, že
 - a) se zamítá žaloba o zaplacení částky 790 820 Kč s 8,25% úrokem z prodlení od 22. 8. 2020 do zaplacení,

- b) žalovanému se neukládá povinnost zaplatit soudní poplatek.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 176 586,60 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalovaného.

Odůvodnění:

Řízení v prvním stupni

1. Žalobou doručenou soudu prvního stupně dne 21. 8. 2020 domáhal se žalobce, aby žalovaný byl uznán povinným zaplatit mu částku 709 820 Kč s 8,25% úrokem z prodlení ročně od 22. 8. 2020 do zaplacení. Žalobce uvedl, že žalovaný byl od vzniku společnosti dne 9. 2. 2005 do 25. 8. 2017 jediným jednatelem žalobce, ve kterém držel 50% podíl. Druhý 50% podíl držel Bc. [jméno] [příjmení], který se dne 25. 8. 2017 stal druhým jednatelem žalobce s tím, že oba jednatele zastupují žalobce společně. Žalobce v řízení zastupuje Bc. [příjmení] jako společník podle § 157 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále jen „žalující společník“).

2. Podle žalobních tvrzení nechal žalovaný jako jednatel žalobce proplatit celkem 4 faktury vystavené [jméno] [příjmení], a to:

a. dne 7. 1. 2016 fakturu č. 2015 na 178 337 Kč za tesařské práce – opravu a výměnu dřevěných konstrukcí na zastřešení v areálu výroby štípaného dřeva Šárovcova Lhota,

b. dne 20. 11. 2015 fakturu č. 2015 na 171 244 Kč za tesařské práce – výměnu poškozených dřevěných konstrukcí v areálu výroby štípaného dřeva Šárovcova Lhota,

c. dne 20. 11. 2015 fakturu č. 2015 na 225 000 Kč za výrobu a montáž oplocení areálu výroby štípaného dřeva Šárovcova Lhota,

d. dne 20. 11. 2015 fakturu č. 2015 na 216 239 Kč za tesařské a pokrývačské práce – opravu a úpravu zastřešení v areálu výroby štípaného dřeva Šárovcova Lhota.

3. Práce v celkové hodnotě 790 820 Kč však ve skutečnosti nebyly vykonány, což žalujícímu společníkovi potvrdil tam pracující zaměstnanec. Navíc byly práce zaúčtovány nikoli ke středisku Šárovcova Lhota, nýbrž ke středisku Kancelář. Žalovaný tak nepostupoval loajálně ke společnosti a způsobil jí tím škody ve výši vyplacených částek.

4. Žalovaný ve svém vyjádření namítl, že žalovaný nárok neexistuje, neboť žalobce i žalující společník dne 25. 8. 2017 prohlásili, že žalobci ani žalujícímu společníkovi před podpisem uvedeného prohlášení nevznikla žádná škoda způsobená žalovaným a že se vůči žalovanému vzdávají práva na náhradu škody, která by jim vznikla v souvislosti s porušením povinnosti žalovaného před podpisem uvedeného prohlášení. Rovněž valná hromada žalobce vyslovila dne 25. 8. 2017 hlasy obou společníků souhlas se všemi jednáními, která žalovaný učinil jménem společnosti do uvedeného dne za podmínky, že účinky těchto jednání jsou zaznamenány v účetnictví společnosti, pokud tam zaznamenány být mají. Valná hromada také potvrdila, že žalobci nevznikla žádná škoda způsobená žalovaným nebo žalujícím společníkem, že po nich nebude náhradu takové škody nebo újmy požadovat a vzdá se jí. Žalobce, žalovaný, žalující společník a společnost LAKEWOOD s.r.o. se zavázali, že nepodají vůči žádné smluvní straně žalobu týkající se skutečností nastalých před 25. 8. 2017 a splnění této povinnosti utvrdili smluvní pokutou ve výši 1 000 000 Kč. Žalobce tak podáním žaloby porušil svůj závazek. Žalovaný dále upozornil, že žalující společník působil ve společnosti od 1. 12. 2010 jako zaměstnanec a měl přístup ke všem informacím o dění ve společnosti stejně jako žalovaný. Žalující společník se tak o provedených úhradách sporných faktur mohl dozvědět již v době jejich uhrazení. Žalovaný nárok by tak podle žalovaného byl promlčen, pokud by existoval. U jednání žalovaný namítl ještě, že práce uvedené na fakturách truhlář pan [příjmení] skutečně provedl.

5. Žalobce k námitce promlčení uváděl, že se žalující společník o sporných úhradách dozvěděl, resp. mohl dozvědět až poté, co se dne 25. 8. 2017 stal jednatelem společnosti. Navíc by se musel dozvědět i o tom, že fakturované práce ve skutečnosti nebyly v Šárovcově Lhotě provedeny. Žalující společník neměl místo výkonu práce v Šárovcově Lhotě, nýbrž v Jicině. Vzdání se práva na náhradu škody je podle žalobce jednáním zakázaným § 53 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, neboť se jím omezuje odpovědnost jednatele za škodu způsobenou porušením péče řádného hospodáře. Žalující společník byl nucen vzdání se práva podepsat, neboť žalovaný tím podmínil svůj souhlas s volbou žalujícího společníka do funkce jednatele.

Napadený rozsudek

6. Soud prvního stupně napadeným rozsudkem žalobě vyhověl (výrok I), přiznal žalobci náklady řízení (výrok II) a žalovanému uložil zaplatit soudní poplatek namísto osvobozeného žalobce (výrok III). Ztotožnil se se závěrem žalobce, podle kterého nelze přihlížet ke vzdání se práva na náhradu škody ze strany žalobce a žalujícího společníka (§ 53 odst. 2 zákona o obchodních korporacích). Za nesporný považoval fakt, že obchodní korporace se nemůže vzdát nároku na náhradu újmy předem. Za důvodnou nepovažoval soud prvního stupně ani námitku promlčení. Je totiž třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Nestačí pouhý předpoklad či možnost se o těchto skutečnostech dozvědět. V řízení přitom nebylo podle soudu prvního stupně bez pochybností zjištěno, že se žalující společník dozvěděl o žalované škodě a o tom, že za ni odpovídá žalovaný, před 25. 8. 2017. K tomu nedostačuje, že se žalující společník předtím domáhal informací o jiných účetních případech žalobce, navíc se před uvedeným datem vícekrát na žalovaném domáhal informací o účetních záležitostech žalobce. V řízení nebyl zjištěn ani tvrzen konkrétní obsah údajných ústních objednávek, ani se v účetnictví žalobce nenachází žádný předávací protokol, z nichž by žalující společník mohl získat vědomost o tom, že dodavatel [příjmení] splnil objednávku a vzniklo mu právo na zaplacení ceny díla. Bez odpovídající smluvní dokumentace přitom žalobce podle soudu prvního stupně nemohl vést účetnictví úplně, průkazně, srozumitelně a přehledně. Žalovaného nezbavuje odpovědnosti ani to, že panu [příjmení] důvěřoval a že sporné transakce byly vzhledem k obratu společnosti marginální.

7. Soud prvního stupně shledal porušení péče řádného hospodáře v tom, že žalovaný, který tvrdil ústní uzavření smluv s panem [příjmení], plnění smluv nekontroloval a dílo řádně nepřezval. Naproti tomu nechal účtovaná plnění proplatit z majetku žalobkyně. Nejednal tak s nezbytnou loajalitou a pečlivostí a žalobci způsobil škodu, kterou nelze nahradit jinak než v penězích. Soud prvního stupně sdílel i argument žalobce, že pokud chtěl žalující společník mít komplexní a ucelené informace o společnosti, jejích podnikatelských aktivitách i účetních záležitostech, nezbylo mu předtím, než se měl stát druhým jednatelem, než podepsat dohody o vzdání se případných nároků na náhradu škody proti žalovanému, a to i za žalobce. Tato prohlášení tak nepřípustným způsobem poškodilo nejen zájmy žalujícího společníka, ale i společnosti samotné. Usnesení valné hromady žalobce o schválení dohody z 25. 8. 2017 je podle soudu prvního stupně v rozporu s dobrými mravy.

8. Usnesením ze dne 14. 6. 2021, č.j. 34 Cm 100/2020-176, soud prvního stupně opravil písařskou chybu ve sporné části ve výroku I. rozsudku.

Odvolání a vyjádření k němu

9. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání žalovaný, a to proti všem jeho výrokům včetně opravného usnesení. Především namítal, že soud prvního stupně vůbec nepřihlédl k jeho námitkám, že fakturované práce byly v Šárovcově Lhotě skutečně provedeny, a nikde v rozsudku neučinil závěr, že by tomu tak nebylo. Pokud však práce provedeny byly, nemohla žalobci vzniknout tvrzená škoda, a to bez ohledu na to, jak byla uzavřena smlouva, zda dílo bylo protokolárně předáno a zda žalovaný plnění díla kontroloval. Pokud měl soud prvního stupně za to, že žalovaný neprokázal své tvrzení o provedení díla, měl žalovaného poučit podle § 118a odst.

3 o. s. ř. o nedostatečnosti jeho důkazních návrhů. Podle žalovaného je dále při posuzování rozsahu a obsahu povinnosti péče řádného hospodáře třeba přihlížet i k situaci v dané korporaci, zejména zda by detailní kontrola plnění, která jsou vzhledem k rozsahu činnosti společnosti marginální, nestála více peněz, než by ušetřila. Žalobce měl v rozhodné době 150 zaměstnanců a jednatel společnosti musel kontrolovat peněžní toky o objemu 250 000 000 Kč měsíčně. Měsíčně žalobce kácel 125 000 stromů, přičemž při převzetí dříví se počítá s povolenou odchylkou měření do 2 %, což u žalobce znamenalo měsíčně 2 500 000 Kč. Opravy dřevěných konstrukcí za 790 000 Kč tak byly z pohledu řízení žalobce marginální záležitost a požadavek soudu prvního stupně na detailní zpracování a kontrolu takového obchodního případu je odtržený od reality.

10. Žalovaný dále v odvolání argumentuje, že žalující společník měl od doby svého majetkového vstupu do společnosti fakticky stejné postavení jako jednatel žalobce, k čemuž žalovaný navrhl důkazy a soud prvního stupně je i zčásti provedl. Svědci vypověděli, že žalující společník byl ve společnosti považován za jednoho z šéfů; o jeho detailní znalosti hospodaření žalobce svědčí i korespondence žalujícího společníka. Volba žalujícího společníka do funkce jednatele tak byla jen formální změnou. Pokud podle žaloby mělo neprovedení prací vyplynout ze způsobu jejich zaúčtování, tak k tomu došlo již v lednu 2016. Již od tohoto data tak začala běžet tříletá promlčecí doba. Žalovaný argumentoval také tím, že žalující společník i žalobce se prohlášeními z 25. 8. 2017 vzdali práva na náhradu škody, která vznikla společnosti jednáním žalovaného před uvedeným datem, a valná hromada se usnesla hlasy obou společníků na tom, že žalovaný žalobci žádnou škodu nezpůsobil a společnost se její náhrady vzdává. Podle žalovaného přitom zákaz vzdání se práva na náhradu škody v § 53 odst. 2 zákona o obchodních korporacích dopadá jen na ujednání směřující do budoucna, zatímco na vzdání se již vzniklé škody nedopadá, tím spíše za situace, kdy se oba společníci aktivně účastnili řízení společnosti od roku 2010 a měli přístup k informacím o dění ve společnosti v období, kdy měla škoda vzniknout. Ostatně § 53 odst. 3 cit. zákona umožňuje uzavřít s odpovědnou osobou dohodu o vypořádání náhrady škody, jejímž obsahem může být i vzdání se této náhrady, přičemž podmínkou je souhlas 2/3 většiny společníků. Pokud v projednávané věci všichni společníci souhlasili se vzdáním se práva na náhradu škody již vzniklé, nelze proti tomu nic namítat, neboť citovaná ustanovení slouží právě k ochraně společníků. Ostatně zákon neukládá obchodní korporaci škodu po svém orgánu vymáhat. Navíc i žalující společník se vzdal práva škodu vymáhat, a pokud tak nyní činí, jde o šikanu žalovaného.

11. Žalovaný ještě namítl, že soud prvního stupně se ve svém rozsudku vůbec nezabýval námitkou započtení smluvní pokuty ve výši 1 000 000 Kč, kterou žalovaný v řízení vznesl, a v odvolání vznesl další námitku započtení své pohledávky vůči žalobci na pevný podíl na zisku, na který má (ve výši 50 % hospodářského výsledku) nárok podle čl. 9 společenské smlouvy. Podíl na zisku je splatný do 3 měsíců od schválení účetní závěrky. Za rok 2018 tak žalovanému přísluší pevný podíl na zisku ve výši 14 092 030,50 Kč brutto splatný 1. 10. 2019 za situace, kdy účetní závěrka měla být projednána nejpozději 30. 6. 2019. Úkon směřující k započtení potom žalovaný učinil přípisem z 8. 6. 2021, který byl žalobci doručen o dva dny později. Žalobce navrhl, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že žalobu zamítne, případně jej zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

12. Žalovaný později doplnil, že účetní závěrky za rok 2015 a 2016 byly žalujícím společníkem schváleny, přičemž žalující společník využíval svého práva nahlížet do dokladů společnosti. Není proto oprávněn nyní namítat, že žalovaný způsobil společnosti škodu vynaložením nákladů. Usnesení valné hromady o vzdání se práva na náhradu škody vůči žalovanému nebylo napadeno žalobou o vyslovení jeho neplatnosti a jeho platnost tak již nelze zpochybnit. Návrh dohody o vzdání se práva na náhradu škody žalovaný akceptoval.

13. Žalobce ve svém vyjádření považuje rozsudek soudu prvního stupně za správný. Za správné považoval jeho skutkové závěry o porušení povinnosti žalovaného, který sám u jednání soudu uvedl, že objednávky prací u truhláře [příjmení] byly ústní, že předávací protokoly nemá a že nedokáže říci, jak provedení prací kontroloval. Žalovaného tak nebylo třeba poučovat a jeho návrh

na výslech pana [příjmení] je jen nepřípustnou novotou navrženou v reakci na rozsudek soudu prvního stupně. Žalovaný se nemůže vymlouvat na to, že z jeho pohledu majitele firmy s milionovým obratem byla záležitost v řádu stovek tisíc marginálií, o kterou se nemusel starat. Naopak byl povinen zajistit, aby se s prostředky žalobce nakládalo hospodárně. Za správný považoval i závěr soudu prvního stupně, že nebylo prokázáno, že by se žalující společník seznámil se vzniklou škodou před 25. 8. 2017, za situace, kdy žalovaný odvezl na neznámé místo účetnictví žalobce a zaměstnancům zakázal poskytovat žalujícímu společníkovi informace. Navíc k vědomosti o škodě nestačilo jen seznámení s účetními podklady, nýbrž žalující společník musel nabýt vědomost i o tom, že fakturované práce ve skutečnosti nebyly provedeny. Vedle toho počátek běhu promlčecí doby váže § 619 odst. 2 občanského zákoníku na okamžik, kdy se věřitel o škodě dozvědět mohl a měl – podle žalobce to znamená, že věřitel musí mít i povinnost znát rozhodné skutečnosti. Jako pouhý společník však žalující společník tuto povinnost neměl, vznikla mu až povoláním do funkce jednatele.

14. Správný je dále i závěr soudu prvního stupně o tom, že nelze přihlížet k ujednání, kterým se žalobce paušálně vzdává práva na náhradu škody způsobené žalovaným před podpisem uvedeného ujednání. Zákonem povolená dohoda podle § 53 odst. 3 zákona o obchodních korporacích se vztahuje jen situace, kdy je oběma stranám (společnosti i členovi jejího orgánu) zřejmé, že společnosti vznikla škoda a dohodou se řeší otázka, jak takovou konkrétní škodu nahradit. Naproti tomu v projednávané věci se žalobce vzdal nároku na jakoukoli škodu, způsobenou žalovaným před podpisem dohody, což zákon sankcionuje zdánlivostí takového ujednání. Proto je bez významu, že vzdání se nároku schválila valná hromada. Soud prvního stupně správně přihlédl i k tomu, že žalující společník byl k podpisu vzdání se nároku na náhradu škody donucen, neboť jinak by se nestal jednatelem a nezískal ani přístup k informacím o podnikání žalobce, které mu předtím žalovaný odpíral. Zdánlivé ujednání potom nelze utvrdit smluvní pokutou. Žalovaný poukázal i na závěr Okresního soudu v Trutnově v rozsudcích ze dne 7. 10. 2019, sp. zn. 19 C 197/2019 a 30 C 195/2019, podle kterých se nikdo nemůže platně vzdát práva domáhat se soudní ochrany žalobou u soudu a podmínkou platnosti ujednání o smluvní pokutě je platnost ujednání o utvrzeném závazku.

15. K námitce započtení nároku žalovaného na podíl na zisku poukázal žalobce na nedávné rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1475/2020, podle kterého odvolací soud přihlédně k započtení uplatněnému až v odvolacím řízení jen tehdy, nebrání-li posouzení důvodnosti započtení, že pohledávka vznikla ještě před vyhlášením rozhodnutí soudu prvního stupně, případně dokonce ještě před podáním žaloby. Přitom započítávaný nárok žalovaného měl vzniknout ještě před podáním žaloby v roce 2019. Vedle toho není námitka započtení ani důvodná, neboť namítaný nárok dosud nevznikl. Vznik nároku na pevný podíl na zisku totiž jak společenská smlouva žalobce, tak zákon podmiňují schválením účetní závěrky valnou hromadou a valná hromada dosud neschválila účetní závěrku za rok 2018, neboť žalovaný a žalující společník se jako jednatele nemohou shodnout na podobě účetní závěrky. Žalobce navrhl potvrzení napadeného rozsudku.

16. U jednání odvolacího soudu žalovaný uvedl, že na námitce započtení nároku žalovaného na pevný podíl na zisku netrvá.

Posouzení věci odvolacím soudem

17. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou, přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

18. Odvolací soud se předně zabýval námitkou neexistence nároku, podle které se žalobce nároku na náhradu škody platně vzdal. K tomu odvolací soud zopakoval dokazování dohodou o soudních a jiných řízeních ze dne 25. 8. 2017, prohlášením žalujícího společníka a žalobce z téhož dne, zápisem z valné hromady žalobce konané rovněž 25. 8. 2017 a potvrzením o akceptaci vzdání se práva z 27. 7. 2021. Žalobce i žalující společník v uvedených listinách prohlásili, že společnosti

nevznikla před podpisem uvedeného prohlášení žádná škoda způsobená žalovaným, náhrady takové škody se vzdali a dohodou se zavázali nezahajovat žádná nová řízení o skutečnostech nastalých před podpisem dohody. Dohoda je oboustranná, tj. stejný závazek přijal i žalovaný ve vztahu k žalujícímu společníkovi. Valná hromada dne 25. 8. 2017 potvrdila hlasy obou společníků, že společnosti jednáním společníků nevznikla přede dnem jednání valné hromady žádná škoda, a schválil vzdání se práva na náhradu takové škody vůči oběma společníkům.

19. Z dokazování provedeného soudem prvního stupně se navíc podává, že na jaře 2017 došlo mezi žalujícím společníkem a žalovaným k vážným rozporům, jež se projeví pokusem o odvolání žalovaného z funkce jednatele a naproti tomu odepřením přístupu k dokumentům společnosti žalujícímu společníkovi. Společníci se následně pokusili o vyřešení rozporů, k čemuž měly přispět i dohody o vzdání se práva a jmenování žalujícího společníka do funkce druhého jednatele.

20. Podle § 53 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění k 25. 8. 2017 (dále jen „z. o. k.“), k právním jednáním obchodní korporace omezujícím odpovědnost člena jejích orgánů se nepřihlíží (odstavec 2). Vznikla-li porušením péče řádného hospodáře obchodní korporaci újma, může ji obchodní korporace vypořádat podle smlouvy uzavřené s povinnou osobou; pro účinnost smlouvy se vyžaduje souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků (odstavec 3).

21. Podle § 2898 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (dále jen „o. z.“) nepřihlíží se k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřihlíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy. V těchto případech se práva na náhradu nelze ani platně vzdát.

22. Odvolací soud si je vědom skutečnosti, že k výkladu shora citovaných ustanovení byly publikovány rozdílné názory. I. Štenglová a B. Havel jsou názoru, že „smlouvou o vypořádání újmy se není zásadně možné náhrady újmy zcela vzdát (bez jakékoliv náhrady), a to i proto, že důsledek újmy může poškozovat nejen korporaci jako takovou a její společníky, ale také věřitele. Navíc § 2898 ObčZ zakazuje účinně se vzdát náhrady újmy pro případ hrubé nedbalosti škudce, přičemž vzhledem k formulaci § 5, § 159 odst. 1 a § 2913 odst. 2 ObčZ lze předpokládat, že minimálně část případů porušení péče řádného hospodáře bude v režimu hrubé nedbalosti. Soudíme, že smlouva, kterou by se společnost vzdala náhrady újmy, bude zásadně neplatná, a to nezávisle na tom, zda byla schválena nejvyšším orgánem korporace (in Štenglová a kol: Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha: C. H. Beck 2020, k § 53 marg. č. 3).“ Zároveň uvádějí, že § 53 odst. 2 z. o. k. se vztahuje k jakémukoli omezujícímu jednání, ať už bylo učiněno předem, nebo později.

23. Naproti tomu J. Dědič a J. Lasák uvádějí, že úmyslem zákonodárce bylo, aby i nadále platil obecný zákaz ujednání omezujících nebo vylučujících ex ante odpovědnost člena orgánu za škodu nebo újmu. Naproti tomu podle nich nejsou zakázána právní jednání vylučující povinnost člena orgánu nahradit újmu ex post. Účelem § 53 odst. 2 z. o. k. je ochrana společnosti i jejích společníků před nekalým nebo lehkovážným jednáním; cílem je preventivní působení na členy volených orgánů, které je má vést k dodržování právních povinností pro hrozbou odpovědnosti, které se nemohou předem zbavit. Pokud však již újma vznikne, není podle jejich názoru nezbytné trvat na její náhradě za všech okolností. Ostatně odpovědnost za újmu lze pojistit a zákon společnosti neukládá povinnost újmu vymáhat. Dědič s Lasákem argumentují i převážným názorem literatury k výkladu § 2898 o. z., podle kterého je zakázáno jen vzdání se práva na náhradu škody předem. Z toho dovozují, že § 53 odst. 3 z. o. k. zakládá možnost společnosti dohodnout se s povinnou osobou na náhradě újmy; dohoda může mít formu dohody o narovnání, novaci, případně i vzdání se nároku. Proto také zákon požaduje schválení dohody kvalifikovanou většinou společníků na valné hromadě. Schválená smlouva nahrazuje původní nárok na náhradu újmy. Dědič s Lasákem uvádějí i příklady situací, kdy bude namíste úplné vzdání se práva na náhradu újmy (nepatrná újma způsobená jinak vysoce výkonným manažerem). Je třeba zkoumat, zda dohoda není neplatná pro

zjevný rozpor s dobrými mravy nebo zneužití práva. Věřitelé společnosti jsou chráněni také tím, že se mohou domáhat relativní neúčinnosti dohody vůči nim podle § 589 a násl. o. z., jestliže by taková dohoda měla za cíl zkrátit jejich uspokojení (viz Lasák, Dědič a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha: Wolters Kluwer 2021, s. 394-400).

24. Odvolací soud se ztotožňuje s argumentací J. Dědiče a J. Lasáka popsanou shora, kterou považuje za propracovanou a logickou (a pro stručnost na ni v podrobnostech odkazuje). Tato argumentace vychází ze zásad, na kterých spočívá soukromé právo, zejména na zásadě, že daný slib zavazuje a smlouvy mají být splněny (§ 3 odst. 2 písm. d/ o. z.) Odvolací soud tedy vychází z výkladu, podle kterého § 53 odst. 2 z. o. k. zakazuje vzdání se práva na náhradu škody předem, tj. před tím, než škoda společnosti vznikne, avšak nevylučuje takové vzdání se práva později za předpokladu, že k němu dojde dohodou schválenou kvalifikovanou většinou všech společníků.

25. V projednávané věci lze potom dohodu o soudních a jiných řízeních spojenou se vzájemným vzdáním se práva na náhradu škody mezi společníky a žalobcem z 25. 8. 2017 podle jejich obsahu (§ 555 odst. 1 o. z.) považovat za dohodu o vzdání se práva žalobce na náhradu škody (újmy), která žalobci vznikla jednáním společníků před uvedeným datem, a která byla schválena na valné hromadě všemi společníky žalobce. Z projevů vůle společníků je přitom zřejmé, že dohoda byla přijata jak společností, tak společníky. Taková dohoda je obecně podle § 53 odst. 2 a 3 z. o. k. přípustná.

26. Podle odvolacího soudu potom uvedená dohoda netrpí ani neurčitostí ve smyslu § 553 odst. 1 z. o. k., neboť je v ní jasně vymezeno, jakých práv se žalobce vzdává. Paušální charakter dohody (žalobce se vzdal práv na náhradu obecně vymezených škod) však vyžaduje zvlášť přísné posouzení z hlediska toho, zda sporná dohoda není v rozporu s dobrými mravy nebo nepředstavuje zneužití práva. V projednávané věci však odvolací soud takový rozpor neshledává. Vychází především z toho, že společníci žalobce dospěli k uvedené dohodě jako ke způsobu řešení rozporů, které mezi nimi vznikly na jaře 2017, přičemž oba společníci se předtím účastnili na podnikání společnosti, žalovaný jako jednatel a žalující společník jako zaměstnanec, který však podle výpovědi svědků měl ve společnosti významné postavení. Z tohoto pohledu naplňuje sporná dohoda jeden z účelů soukromého práva, aby rozpory mezi subjekty byly řešeny především jejich dohodou.

27. Odvolací soud přihlédl i ke skutečnosti, že žalující společník měl přístup k dokladům společnosti s výjimkou období od jara do léta 2017, kdy žalovaný tento přístup omezoval. Žalující společník tak rozhodně nebyl pouhým investorem postrádajícím přehled o aktivitách společnosti. Žalobce navíc i nadále pokračoval ve svém podnikání a dohoda neměla vliv na schopnost žalobce dostát svým závazkům vůči věřitelům.

28. Za lichý považuje odvolací soud i argument žalobce, že žalující společník byl k podpisu vzdání se práva na náhradu újmy donucen, neboť jinak by se nestal jednatelem žalobce a nezískal by přístup k jeho účetnictví. Předně se nejedná o hrozbu tělesným nebo duševním násilím ve smyslu § 587 odst. 1 o. z., která by žalujícímu společníkovi dávala právo namítnout neplatnost právního jednání. Navíc žalující společník mohl získat přístup k účetnictví a dalším dokumentům žalobce žalobou podle § 155 z. o. k. Ostatně i argumentace údajnou motivací žalujícího společníka svědčí o tom, že na dohodu z 25. 8. 2017 přistoupil žalující společník po zralé úvaze.

29. Zánik závazku dohodou stran připouští obecně § 1981 o. z. Pak ovšem nemůže být v rozporu s právem domáhat se ochrany svého práva u soudu podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod, dohodnou-li se strany na zániku závazku z náhrady škody a na tom, že takový závazek u soudu neuplatní.

30. Odvolací soud proto uzavírá, že právo žalobce na náhradu škody uplatněné žalobou zaniklo na dohodou z 25. 8. 2017. Za této situace je nadbytečné zabývat se otázkami, zda je nárok promlčen nebo zda škoda žalobci skutečně vznikla. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně, ve znění opravného usnesení, podle § 220 odst. 1 písm. a) změnil tak, že žalobu zamítl v plném

rozsahu. Při zamítnutí žaloby nepřechází na žalovaného povinnost zaplatit soudní poplatek z žaloby namísto žalobce, který byl od soudního poplatku osvobozen (§ 2 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích).

31. Plně úspěšnému žalovanému náleží podle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. náhrada účelně vynaložených nákladů před soudy obou stupňů. Tyto náklady sestávají z

a. soudního poplatku z odvolání ve výši 39 541 Kč,

b. odměny za zastupování advokátem spočívajícím v 9 úkonech právní služby (převzetí a příprava zastoupení, vyjádření k žalobě z 21. 9. 2020, účast u jednání dne 2. 12. 2020 a 24. 2. 2021 (delších než 2 hodiny) a u jednání dne 3. 5. 2021, odvolání ve věci samé, účast u jednání odvolacího soudu) ze základu 790 820 Kč, podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, vypočtené podle § 7 advokátního tarifu, ve výši 103 500 Kč,

c. 9 režijních paušálů podle § 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu ve výši 2 700 Kč,

d. cestovného k jednání soudu prvního stupně dne 2. 12. 2020 na trase Praha – Hradec Králové (2 x 114 km, 1:13 hod, www.mapy.cz) osobním automobilem Chrysler 300 s kombinovanou spotřebou 11,5 l benzínu Natural 95/100 km (vyhláška č. 589/2020 Sb.), v částce 1 796,60 Kč,

e. cestovného ke dvěma jednáním soudu prvního stupně v roce 2021 na trase Praha – Hradec Králové (4 x 114 km, 1:13 hod, www.mapy.cz) osobním automobilem Chrysler 300 s kombinovanou spotřebou 11,5 l benzínu Natural 95/100 km (vyhláška č. 589/2020 Sb.), v částce 3 464,20 Kč,

f. náhrady za promeškaný čas v rozsahu 6krát tři půlhodin po 100 Kč podle § 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu, ve výši 1 800 Kč,

g. náhrady za 21% DPH ve výši 23 784,80 Kč.

32. Odměnu za doplnění odvolání z 18. 1. 2022 soud zástupci žalovaného nepřiznal, neboť se nejednalo o účelně vynaložený úkon. Argumentaci v něm uvedenou mohl žalovaný uplatnit už v odvolání samotném.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu do dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím soudu prvního stupně, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud (§ 239 o. s. ř.).

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může se oprávněný domáhat jeho výkonu.

Praha 11. srpna 2022

JUDr. Stanislav Bernard
předseda senátu